

Nisarg Community Science Centre, Gandhinagar
NCSC-2022-23 Title of The Project

વિભાગ – ૧. તમારી ઇકો સિસ્ટમને જાણો (Know Your Ecosystem)

- (૧) તમારા વિસ્તારમાં અલગ - અલગ મોસમમાં વિવિધ જૈવિક ઘટકોનો અભ્યાસ
- (૨) તમારા વિસ્તારની ઇકો-સિસ્ટમને સંતુલિત રાખવામાં પ્રાણીઓની વિવિધ પ્રજાતિઓની ભૂમિકાનો અભ્યાસ
- (૩) તમારા વિસ્તારની ઇકો-સિસ્ટમને સંતુલિત રાખવામાં પક્ષીઓની વિવિધ પ્રજાતિઓની ભૂમિકાનો અભ્યાસ
- (૪) તમારા નજીકના શહેર તથા ગ્રામ્ય વિસ્તાર ના ઇકો-સિસ્ટમનો અભ્યાસ
- (૫) માનવજાત ઇકો-સિસ્ટમ પર કઈ રીતે નિર્ભર રહે છે તેનો અભ્યાસ
- (૬) માનવીય હવા પ્રદુષણની ઇકો-સિસ્ટમ પર થતી અસરોનો અભ્યાસ
- (૭) માનવીય પાણી પ્રદુષણની ઇકો-સિસ્ટમ પર થતી અસરોનો અભ્યાસ
- (૮) માનવ ધ્વારા જમીન પ્રદુષણને કારણે ઇકો-સિસ્ટમ પર થતી અસરોનો અભ્યાસ
- (૯) ખેતીમાં વધુ પડતા રસાયણિક ખાતરોના ઉપયોગને કારણે ઇકો-સિસ્ટમ પર થતી અસરોનો અભ્યાસ
- (૧૦) માનવ ધ્વારા જમીન પ્રદુષણને કારણે ઇકો-સિસ્ટમ પર થતી અસરોનો અભ્યાસ
- (૧૧) તમારા વિસ્તારમાં થતા વિવિધ પાકોમાં રોગના નિયંત્રણ માટે કરવામાં આવતા પ્રયત્નોનો અભ્યાસ
- (૧૨) તમારા વિસ્તારમાં પરંપરાગત પાકોને બદલે આવેલા નવા પાકો સંબંધિત અભ્યાસ
- (૧૩) તમારા વિસ્તારમાં વૃક્ષ છેદન પ્રવૃત્તિ ને કારણે થતી આર્થિક, સામાજિક, સમસ્યાઓનો અભ્યાસ
- (૧૪) તમારા વિસ્તારમાં વૃક્ષ છેદન પ્રવૃત્તિ ને કારણે થતી પર્યાવરણીય , સમસ્યાઓનો અભ્યાસ
- (૧૫) બદલાતી ઇકો-સિસ્ટમ ને કારણે તમારા વિસ્તારમાં થતા વિવિધ ઋતુ આધારિત પાકોનો અભ્યાસ
- (૧૬) તમારા વિસ્તારમાં લુપ્ત થતી અથવા ઝડપથી ઘટતી જતી વનસ્પતિઓનો અભ્યાસ
- (૧૭) તમારા વિસ્તારમાં પીવાલાયક પાણી ની સમસ્યાઓનો અભ્યાસ
- (૧૮) તમારા વિસ્તારમાં આવતા નર્મદાના પાણી અથવા ભૂગર્ભ જળ નો આરોગ્ય સંબંધિત
- (૧૯) સજીવ ખેતી ધ્વારા ખેડૂતોના જીવન ધોરણમાં આવેલ બદલાવ સંબંધિત અભ્યાસ
- (૨૦) પ્રાકૃતિક ખેતીના કારણે તમારા વિસ્તારમાં થયેલ જૈવિક વિવિધતાના વધારા સંબંધિત અભ્યાસ

વિભાગ – ૨. આરોગ્ય, પોષણ અને સુખાકારી ને પ્રોત્સાહન આપવું (Fostering health, nutrition and well-being)

- (૧) કોરોના જેવી મહામારીને કારણે તમારા વિસ્તારમાં આરોગ્યની સ્થિતિ વિશેનો અભ્યાસ
- (૨) વિદ્યાર્થીઓ ધ્વારા લેવામાં આવતા પોષણક્ષમ ખોરાકનો અભ્યાસ
- (૩) તમારા વિસ્તારમાં આરોગ્યની સલામતી અને સુરક્ષા માટે લેવાયેલા પગલાઓનો અભ્યાસ
- (૪) ખોરાકમાં થતી ભેડસેળ ની આરોગ્ય પર થતી અસરોનો અભ્યાસ
- (૫) ઘરમાં રાખેલા પાલતું પ્રાણીઓમાં થતા રોગોને કારણે માનવ પર થતી આસરો નો અભ્યાસ
- (૬) તમારા વિસ્તારમાં વ્યક્તિગત સ્વાસ્થ્યની કાળજી લેતા લોકોના આરોગ્ય વિષયક અભ્યાસ
- (૭) તમારા વિસ્તારના આરોગ્યપ્રદ લોકોની જીવનશૈલીના સંદર્ભમાં અભ્યાસ
- (૮) તમારા વિસ્તારના લોકોની ખાણી-પીણીની આદતો અને આરોગ્યના સંદર્ભમાં અભ્યાસ
- (૯) તમારા વિસ્તારનું જાહેર આરોગ્યને નુકશાન કરતાં પરિબળોનો અભ્યાસ.
- (૧૦) તમારા વિસ્તારના જાહેર આરોગ્યની જાળવણી માટે લેવામાં આવેલ પગલાંનો અભ્યાસ
- (૧૧) તમારા વિસ્તારની જાહેર સંસ્થાઓમાં (હોસ્પિટલ, શાળા, કોલેજ, લાયબ્રેરી વગેરે) લેવાતી આરોગ્ય વિષયક કાળજીનો અભ્યાસ.
- (૧૨) તમારા વિસ્તારની જાહેર સુવિધાઓના ઉપયોગ અને જાળવણી અભ્યાસ.
- (૧૩) તમારા વિસ્તારની શાળાઓમાં અપાતા મધ્યાહન ભોજનની ગુણવત્તાનો અભ્યાસ
- (૧૪) તમારા વિસ્તારની સગર્ભા મહિલાઓને સરકાર દ્વારા અપાતી આરોગ્ય વિષયક સુવિધાઓનો અભ્યાસ.
- (૧૫) તમારા વિસ્તારમાં આરોગ્યની જાળવણી માટે સ્થાનિક ઉપયોગમાં લેવાતા આયુર્વેદીક વનસ્પતિનો અભ્યાસ.
- (૧૬) તમારા વિસ્તારમાં આવેલ કારખાના કે ઉદ્યોગોમાં કામ કરતા કારીગરોના સ્વાસ્થ્ય સંબંધી અભ્યાસ.
- (૧૭) તમારા વિસ્તારમાં ભારે વાહન વ્યવહારના લીધે જાહેરસ્વાસ્થ્ય ને થતી અસરોનો અભ્યાસ.
- (૧૮) તમારા વિસ્તારમાં કુપોણનો શિકાર બન્યા હોય તેવા બાળકોનો સ્વાસ્થ્ય સંબંધી અભ્યાસ.
- (૧૯) તમારા વિસ્તારની શાળાઓમાં માનસીક નબળા બાળકો ખામીઓનો અભ્યાસ.
- (૨૦) તમારા વિસ્તારમાં ખાણી-પીણીની લારીઓમાં વપરાતા નાસ્તા-ખોરાકનો આરોગ્યની દ્રષ્ટીએ અભ્યાસ.

વિભાગ – ૩. ઇકોસિસ્ટમ અને આરોગ્ય માટે સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પ્રથાઓ (Social and cultural practices for ecosystem and health)

- (૧) પરંપરાગત યોગથી આરોગ્યની જાળવણી માં થતા ફાયદાઓનો અભ્યાસ.
- (૨) બાળકોમાં જુદી જુદી રમતોથી આરોગ્યની જાળવણી માં થતા ફાયદાઓનો અભ્યાસ.
- (૩) શારીરિક કસરતથી આરોગ્યની જાળવણી માં થતા ફાયદાઓનો અભ્યાસ.
- (૪) પરંપરાગત યોગથી આરોગ્યની જાળવણી માં થતા ફાયદાઓનો અભ્યાસ.
- (૫) સામાજિક વાર તહેવારો થી માનવીય જીવનમાં થતા પરિવર્તનનો અભ્યાસ.
- (૬) વર્ષમાં આવતા વિવિધ પર્યાવરણીય દિવસોની ઉજવણીથી ઇકો-સિસ્ટમમાં થતા ફાયદાઓનો અભ્યાસ.
- (૭) તમારા વિસ્તારમાં ખવાતી પરંપરાગત વાનગીઓનો આરોગ્ય સંબંધિત અભ્યાસ
- (૮) તમારા વિસ્તારમાં થતી ઔષધીય વનસ્પતીઓની જાળવણીનો અભ્યાસ
- (૯) ઇકો-સિસ્ટમના સરક્ષણ માટે પરંપરાગત જ્ઞાન પ્રણાલીનો અભ્યાસ
- (૧૦) વિવિધ ધાર્મિક ગ્રંથોમાં જુદા જુદા વૃક્ષોના મહત્વ વિશેનો અભ્યાસ
- (૧૧) તમારા વિસ્તારમાં હવામાનના વરતારા અંગે લોકજ્ઞાનનો અભ્યાસ
- (૧૨) તમારા વિસ્તારમાં ડોશીવૈદ્ય વિષેના જ્ઞાનનો અભ્યાસ
- (૧૩) તમારા વિસ્તારમાં પરંપરાગત રીતે બનાવવામાં આવતા જુદા જુદા મકાનોની ડીઝાઇનની વૈજ્ઞાનિકતાનો અભ્યાસ.
- (૧૪) તમારા વિસ્તારમાં ખેતીવાડીમાં લોકો દ્વારા થતા પરંપરાગત જ્ઞાનનો અભ્યાસ
- (૧૫) તમારા વિસ્તારમાં વિસ્તારમાં જોવામળતા વિવિધ પરંપરાગત વાદ્યો સંબંધી અભ્યાસ
- (૧૬) તમારા વિસ્તારમાં દેશી બિયારણોની જાળવણી અંગેના જ્ઞાનનો અભ્યાસ
- (૧૭) તમારા વિસ્તારમાં ખાદ્ય વસ્તુઓની જાળવણી અંગેના જ્ઞાનનો અભ્યાસ
- (૧૮) તમારા વિસ્તારમાં જલસંચય માટેની પરંપરાગત પદ્ધતિઓનો અભ્યાસ
- (૧૯) તમારા વિસ્તારમાં આવેલ પ્રાચીન ઇમારતોની જાળવણી અંગેના જ્ઞાનનો અભ્યાસ
- (૨૦) તમારા વિસ્તારમાં ઔષધીય વનસ્પતિઓના ઉપયોગ અંગેના જ્ઞાનનો અભ્યાસ

વિભાગ – ૪. સ્વ નિર્ભરતા માટે ઇકોસિસ્ટમ આધારિત અભિગમ. (Ecosystem based approach (EBA) for self-reliance)

- (૧) તમારા વિસ્તારમાં થતી બાગાયતી ખેતી વિશેનો અભ્યાસ
- (૨) તમારા વિસ્તારમાં ગ્રીન હાઉસ થી લેવામાં આવતી શાકભાજીના ઉત્પાદન સંબંધિત અભ્યાસ
- (૩) તમારા વિસ્તારમાં ખેડૂતો ધ્વારા નાવીન્ય ખેત પદ્ધતિથી ઇકો-સીસ્ટમ માં થયેલ બદલાવનો અભ્યાસ
- (૪) તમારા વિસ્તારના લોકોની આજીવિકા અંગેનો અભ્યાસ
- (૫) તમારા વિસ્તારમાં લોકોની જીવનશૈલી પરનો અભ્યાસ
- (૬) તમારા વિસ્તારમાં ઇકોફ્રેન્ડલી જીવન જીવતા લોકોનો અભ્યાસ
- (૭) તમારા વિસ્તારની જીવનશૈલીના કારણે થતી પર્યાવરણીય અસરોનો અભ્યાસ
- (૮) તમારા વિસ્તારમાં જીવનનિર્વાહ માટે લોકો કરતા અલગ –અલગ વ્યવસાયનો અભ્યાસ.
- (૯) તમારા વિસ્તારમાં કલાકારીગરીનો વ્યવસાય ધ્વારા સ્વ નિર્ભર થયેલ વ્યક્તિઓનો અભ્યાસ.
- (૧૦) તમારા વિસ્તારમાં આરોગ્યના ભોગે થતી આજીવિકા સંબંધી અભ્યાસ.
- (૧૧) તમારા વિસ્તારમાં સ્વૈચ્છીક સંસ્થાઓ થકી થતી આજીવિકા આપવાની પ્રવૃત્તિનો અભ્યાસ.
- (૧૨) તમારા વિસ્તારમાં બહેનોના શક્તિકરણ માટે થતી પ્રવૃત્તિ કે કાર્યક્રમોનો અભ્યાસ.
- (૧૩) તમારા વિસ્તારમાં લોકોની ખાવાની ખોટી આદતોના કારણે થતી સ્વાસ્થ્ય પરની અસરોનો અભ્યાસ.
- (૧૪) વરસાદી પાણીના જળ સંગ્રહ ને કારણે ખેડૂતોને થતા આર્થિક ફાયદાઓનો અભ્યાસ.
- (૧૫) તમારા વિસ્તારમાં આવેલ જળાશયોમાં મૂર્તિઓ ધ્વારા થતા પ્રદુષણ નો અભ્યાસ.
- (૧૬) તમારા વિસ્તારમાં આવેલ પાણીના લીકેજને કારણે થતા પાણી બગાડ સંબંધી અભ્યાસ.
- (૧૭) તમારા વિસ્તારના ખેડૂતો ધ્વારા ચેક બંધ,આડ બંધ ધ્વારા થતા પાણી ના સંગ્રહ સંબંધિત અભ્યાસ.
- (૧૮) તમારા વિસ્તારમાં થતા શાકભાજીના પાકોને લીધે જમીનના બંધારણમાં થયેલ ફેરફાર સંબંધી અભ્યાસ.
- (૧૯) વધુ પાક લેવા માટે જમીનમાં ઉમેરવામાં આવતા રસાયણિક દવાઓ અને ખાતરોની જમીન પર થતી અસરો સંબંધિત અભ્યાસ.
- (૨૦) તમારા વિસ્તારમાં થતા વિવિધ પાકો ને કારણે થયેલ આર્થિક વિકાસનો અભ્યાસ.

વિભાગ – પ. ઇકોસિસ્ટમ અને આરોગ્ય માટે તકનીકી નવીનતા. (Technological innovation for ecosystem and health)

- (૧) સંદેશા વ્યવહાર ટેકનોલોજી ને કારણે ગ્રામ્ય વિસ્તારના લોકોનો આર્થિક વિકાસ સંબંધિત અભ્યાસ.
- (૨) ખેત પદ્ધતિમાં ઉચિત ટેકનોલોજીના ઉપયોગથી થતા સમયના બચાવ સંબંધિત અભ્યાસ .
- (૩) ખેત પદ્ધતિમાં ઉચિત ટેકનોલોજીના ઉપયોગથી થતા આર્થિક, પર્યાવરણીય ફાયદા સંબંધિત અભ્યાસ .
- (૪) ટપક સિંચાઈ પદ્ધતિ ધ્વારા ખેતીમાં થયા ફાયદા નો અભ્યાસ .
- (૫) તમારા વિસ્તારમાં સૂર્ય ઊર્જાથી ચાલતા સોલર વોટર હીટરના વપરાશકારો દ્વારા થતી ઊર્જા બચતનો અભ્યાસ
- (૬) તમારા વિસ્તારમાં સોલર સેલ દ્વારા ઊર્જા બચત કરતાં વપરાશકારોનો અભ્યાસ
- (૭) તમારા વિસ્તારમાં લગાડવામાં આવેલ જાહેર સોલર લાઈટની સફળતા - નિષ્ફળતાનો અભ્યાસ
- (૮) સરકાર દ્વારા લગાડવામાં આવતી રૂફટોપ યોજનાની સફળતા - નિષ્ફળતાનો અભ્યાસ
- (૯) તમારા વિસ્તારમાં ખેડૂતો દ્વારા ઉપયોગ લેવામાં આવતા સોલર ઊર્જા સંચાલિત પંપ દ્વારા થતી ઊર્જા બચતનો અભ્યાસ
- (૧૦) તમારા વિસ્તારમાં આવેલ શાળા - કોલેજ - હોસ્ટેલમાં લગાડવામાં આવેલ સોલર વોટર હીટરથી થતી ઊર્જા બચતનો અભ્યાસ
- (૧૧) તમારા વિસ્તારમાં ઉપયોગમાં લેવામાં આવતા સોલર ફૂકર દ્વારા થતી ઊર્જા બચતનો અભ્યાસ
- (૧૨) તમારા વિસ્તારમાં સોલર આધારીત ચાલતાં સાધનો (કાર - સાઈકલ) દ્વારા થતી ઊર્જા બચતનો અભ્યાસ
- (૧૩) કુદરતી ગેસનો ઘરગથ્થું વપરાશ અને તેની અસરકારકતાનો અભ્યાસ
- (૧૪) કુદરતી ગેસનો તમારા વિસ્તારમાં વાહન - વ્યવહારમાં થતા ઉપયોગનો અભ્યાસ
- (૧૫) કુદરતી ગેસનો વિજ ઉત્પાદનમાં થતા ઉપયોગનો અભ્યાસ
- (૧૬) કુદરતી ગેસની બચત માટેના ઉપાયો સંબંધી અભ્યાસ
- (૧૭) કુદરતી ગેસનો ગરમ પાણી માટે કરવામાં આવતા ઉપયોગ સંબંધી અભ્યાસ
- (૧૮) બાયો ડીઝલના ઉપયોગથી ચાલતા વાહન સંબંધિત અભ્યાસ
- (૧૯) દરિયા કાંઠા વિસ્તારમાં ભરતી અને ઓટ ધ્વારા થતા વીજ ઉત્પાદનની ટેકનોલોજીનો અભ્યાસ
- (૨૦) બિન ઉપયોગી ઘાસ નો ઉપયોગ કરીને બાયો ગેસ ઉત્પન્ન કરતા હોય તેવા લાભાર્થીઓનો અભ્યાસ